

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanova ul. 6/L. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverleništvu Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naše poštne oznake: m. ev. ov. št. re.

kamne notice vsen vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inerlatni davek posebej. Pošt. č. ur. 11.197.

Načelni pogreški ob premestitvi tov. Möderndorferja.

Premestitev tov. Möderndorferja iz Mežice k Sv. Barbari je prešenetila vse učitelstvo. Presenetljiva je bila že naravnost, katero se je izvršilo premeščanje. Presenetljivo je na tudi tajinstveno ozadje, ki se ni prišlo povsem na dan.

Za nas učitelje so na najbolj presenetljivi načelni pogreški, ki so se napravili ob premeščanju in ravno zaradi teh ne moremo in ne smemo iti preko premestitve na dnevni red. To je ono, kar vzbuja v vsem učitelstvu odpor, ki hoče z vso odločnostjo braniti pravne temelje in pravno postopanje.

Čudimo se, da merodajnim faktorjem še ni odšla oči borba med učitelstvom, ki se je ravno kar doigrala, katere čredo je, da se hoče ravno s strnjanimi vrstami neodločneje upreti vsakemu gaženju zakonitih predpisov in zakonitega postopka, na naši priha od katerekoli strani.

Z zadnjim pokretom si je učitelstvo pridobilo moralno legitimacijo, da nastopa s svojo organizacijo lahko neodločneje proti kršenju zakonitih predpisov in da povzdigne svoj glas ob vsakem času in proti vsakomur, ki bo razil zakonito pravo.

Učitelstvo se je končno povzpelo na ono višino, da bo strnjeno samo branilo zakon, ako ga počeo braniti drugi.

Persekucije so dvignile in utrdile učiteljsko enotno fronto, zato je povsem neumljivo, da more kdo iti preko tega globokega pokreta in ponovno raziti zakonito pot, ki jo edino zahteva učitelstvo tako v interesu stani šole, naroda in države same.

Jasno je, da se s postopanjem, ki se je izvršilo proti tov. Möderndorferju učitelstvo ne more zadovoljiti in da to postopanje rodi v učitelstvu širok odpor.

V Möderndorferjevi zadevi so se kršili zakoniti principi, katerih izvajanje zahteva učitelstvo in to ne samo v enem, temveč kar v treh področjih.

Ni se izvršila disciplinarna preiskava in ni bilo potrebne pravorekne disciplinske senata, ki se je uveljavil ministrski odlok za vse oblasti v državi, posebej za obe oblasti v Sloveniji. Jasno je, da ni dana ob takem postopanju tudi možnost prizadetemu do priziva, kar zahteva učitelstvo že leta in leta kot reden princip. Trditve, da koroški zakon ne pozna disciplinarnih senatov, za nas ne drži, saj tudi kranjski zakon ne pozna disciplinskih senatov in vendar se rešujejo v ljubljanski oblasti vse disciplinske zadeve pred disciplinsko komi-

sijo. Deželnega šolskega sveta ni in ni tam in bi notemtakem se smelo posluževati od ministrstva ustanovljene disciplinske komisije, le ono učitelstvo, ki pripada na teritoriji bivše Štajerske.

Gorenje deistvo je eden temeljnih principov preko katerega učitelstvo ne sme iti ob Möderndorferjevi premestitvi.

Druge zadeva nas je še bolj osupnila in mora roditi še večji odpor med učitelstvom, ker se še večje načelne važnosti ne se nvede taka praksa.

V dekretu, ki ga je prejel tov. Möderndorfer ni navedena člena, do katerega je premeščen tov. Möderndorfer.

To se pravi, da mu je vzeta pravzaprav vsaka možnost pritožbe na podlagi tega dekreta, ker se ne more sklicevati na noben člen, na nekako zakonito podlago, na katero se naslanja njegova premestitev. Ne more na urediti na podlagi tega tudi svoje selitve na novo službeno mesto.

Prvič se je menda dogodilo kaj takega, da se premešča učitelstvo brez sklicevanja na zakonito osnovo. To je za učitelstvo sila važno kaiti ako se to stopnjuje in ponavlja, potem smo kmalu tam, kakor smo rekli zadnjič — brezpravna raja.

To je drugo deistvo in drugi temeljni princip preko katerega ne sme iti učitelstvo ob Möderndorferjevi premestitvi.

In tretji princip je ta, da je bil pred Möderndorferjevo premestitvijo razpuščen občinski odbor in kranjski šolski svet v Mežici. K osnovi, na kateri je bil kranjski šolski svet razpuščen, se še povrnemo.

Z razpustom vseh korporacij je dobila zadeva politično ozadje. Möderndorferjeva premestitev na kazenski značaj.

In to je ono, proti čemu moramo protestirati, ker posebno za kazenska premeščanja zahtevamo brezpogojno predhodne popolne disciplinarne preiskave, če se premestitev ne izvrši s privolenjem prizadetega.

To je tretji temeljni princip zaradi katerega učitelstvo ne more in ne sme iti preko premestitve tov. Möderndorferja.

Poverleništvu UJU je že storilo primerne korake in bo storilo še nadaljnje korake, da se obvaruje zakoniti predpisi in se uveljavi zakonito postopanje do zadnje konsekvence, tudi v Möderndorferjevem slučaju.

Boj se vrši za načelne principe, ki jih ne nustimo raziti!

BRAČUN — Maribor:

Ali bomo res molčali?

Na sledeči zadevi sicer sam nisem prizadet, vendar me boli očitna krivica, ki jo trojito nekateri tovariši tembolji, ker se ne zane tisti forum, ki bi bil poklican, da jih brani. Zakaj nam je profesorsko društvo, ako se ne mara zanimati za stvari, ki so velevažne za stan?

V prejšnji državi smo imeli profesorji (slično kakor sodniki in učitelji) takko dovršeno časovno napredovanje, da nam ni bilo treba niti prošni vlagati za petletnice. Zadostovalo je opozoriti nadrejeno oblast, da se je nakazala povišica avtomatično z dnem dospelosti. Povišice so bile neodvisne od imenovanja. To se je moglo tudi zakasnit, nikdar pa ni smela izostati pripadajoča višja doklada, razven v slučaju slabe ocene ali disciplinarni preiskave. To časovno napredovanje je bilo urejeno za profesorje v avstr. službeni praxmatiki in tozadevnih uredbah, ki so točno določevale razmerje med službodajalcem — državo in deloimalcem — profesorji. Vsak zakon take vrste je **pravica, ki se na mednarodnih običajih ne sme kršiti**. Kakor sem dolžen plačati hipoteko, ki jo je nadel prejšnji gospodar za hišo in mi je pri prodaji ni zamočal, tako je dolžna izpolnjevati pogodbe država, saj pravi že dvatisoč let stari pravovor: »Fundamentum regnum in est«.

Stara država, ki nam je bila mačeha, ne rodna mati nam pravice časovnega napredovanja ni nikdar kršila. Tudi v Jugoslaviji so nam do najnovejšega časa nakazovali prijemke **no razvrstili naredbi ministrskega sveta v skladu s čl. 106. uradniškega zakona**. Nešteto ukazov, v katerih se dan podpis ni ujemal z dnem dospelosti, je glavna kontrola ali brez pridržka odobrila ali na se od slučaja do slučaja pritožila na državni svet, ki pa je v takih snorih odločal redno v prilog uradnikom — do najnovejša dobe.

Iz tega razvidimo, da so se merodajni činitelji zavedali, da so po mednarodnih običajih vezani na prejšnjo pogodbo in da jo ne smejo kršiti. **Zakon sam** že omenjena **razvrstila naredba ministrskega sveta** in praksa do nobile tekla dobe kažejo, da imajo profesorji v slučaju dobre kvalifikacije **pravico do polnega časovnega napredovanja z ozirom na osnovno in položajno ntačo**. To pravico so nam začeli kršiti v najnovejši dobi, sklicujoč se na odlok državnega sveta, ki je v protislovju s svojimi prejšnjimi skleni rešil, da se morajo prejemki ob priliki napredovanja izplačevati z dnem podpisa ukaza, ne pa z dnem dospelosti.

Ta odlok državnega sveta nasprotuje očitno čl. 106. uradniškega zakona in razvrstili naredbi ministrskega sveta nasprotuje dosednji praksi ter odpira samovolji posameznih referentov široko polje. Zgodilo se je, da sta profesorja istega zavoda pred nastopom počitnic prosila za povišici pripadajoči ji-ma s pričetkom naslednjega šolskega leta. Zgodilo se je, da je eden izmed prizadetih prepisal tozadevno prošnjo od drugega in jo vložil nekoliko dni pozneje pri nadrejeni oblasti, dobil jo je pa rešeno **pravočasno**, med tem ko trl drugi dva meseca škode. Iz tega sledi, da **na naše referente ne moremo zanašati**. Radi tega moramo napeti vse sile, da se omenjeni odlok (ali odloki?) državnega sveta kot neutemeljen ne v praksi ne v zakonu sistira in izhije s tem glavni kontrolni orožje iz rok.

Profesorsko društvo naj v imenu prizadetih tovarišev vložiti tožbo na državni svet, naj utemelji primerno svoj priziv ter zainteresuje tudi izborna pravnika v državnem svetu Savadina in Skarjo v tej zadevi, da se stvar pospeši! Nobene milosti ne iščemo, temveč **pravice**. Na uspehu ne dvomim, saj leži stvar na dlani.

Beograd — usliši nas!

(Iz albuma revščine.)

K svojemu dobitu »Atentat na naše žepce v 10. številki našega glasila imam še nekaj podrobnosti, ki naj vsem, ki niso slepi in gluhi za bečo duševnega in manualnega proletariata, pokažejo popolno sliko »bornega životarenja« izkoriščancev.

Pregled vseh stroškov (razhodkov) družine v II. stolpcu potrebuje komentaria.

V njem so prav vsi izdatki, t. i. tudi poravnave, vrnena vmesna posojila, t. i. sploh ves denarni promet, ki sem ga imel v letih 1920.—1925.

Pričujoča razpredelnica pa Vam, po-daia prvič skupno sliko dohodkov — točno do nare a vse v dinarjih v relaciji s kronami 1:4. Druga razpredelnica pa kaže prave stroške družine v letih 1920. do 1925. To je slika borbe za obstoj, to

LISTEK.

ALBIN ČEBULAR:

Novakovo »Risanje«.

Že dolgo smo pričakovali Slovenci knjigo o risanju, katera bi bila res uporabna, da brez nje ne bi mogli živeti učitelji, da bi potem ne podal risarsko snov nalažje ter obenem tudi uvidel, da je položil v nčenca tisto leno, visoko — risanje! Sai učitelji itak vedno stremi za tem, da dvigne svoj razred, nčenec pa, da ustvari nekaj, čimer zadovolji sebe; da, še več, njegova dušica hoče nreplaviti telesce ter predložiti delo tistemu, kateremu zaupa, da se bo veselil z njim, to je: bratu, sestri, očetu in ljubljani mamici. Samo podkrepimo mu veselje do risanja — uživel se bo še bolj v nje, bo mu vsakdanje življenje in radovanje.

Novakovo »Risanje« je prva luč, ki je zasijala v naše temine, katera se je razširila v vsej svoji razkošnosti. Do sedaj smo imeli le kake lističe, nismo pa imeli celote puščice, katera nas ponese skozi vseh osem šolskih let ter nam kaže pot. Ker je nastopila knjiga v barvotisku, je še posebej razveselljivo, saj barva je življenje.

Opozorili bi le na nekatere stvari, ne zato, da bi kritikovali, ter se s tem kratkočasili, ampak pogled moramo imeti usmerjen naprej, klesati nove stopinje, stare predelavati, jih utrijevati, prilagoditi del k delu, da zgradimo močno in neomajno zgradbo, ki bo koristila edino nam. Stopajmo korak ob koraku, ramo ob ramo in daleč bomo prišli. Vsako stvar nrehtajmo desetkrat in jo preizkusimo, kakor nam je rekel že avtor sam: in tako je prav.

Knjižo prelistati, in s knjigo živeti vsaj nar let, je dvoje. Vsak more pravilno oceniti za svoj razred, in še to ob koncu šolskega leta, ko je preživel vse. Eden bo uvidel to, drugi zopet drugo.

Povdariti na moramo v splošnem, da bi radi videli nekaj levi in desni držai, kateri naj bi bil namenjen učitelju, bil naj bi ključ, notom katerega bi odklenil tudi iz novine tamosti otrokove duše ob času risanja. Potem tudi ne bo gledal tako kritično kakega okornejšega učenca, ampak bo imel že tu not, ki mu bo vse razmotala ter ga nabolila do načina, kako bo nalažja dovedel tega revčka tudi do precejšnje dovržitve.

Vzemimo slučaj — elipsa in zajec. Na velikih ovalnih listih, kjer pa to ni mogoče, na vsaj čez vrh stran risanke, naj se vadijo učenci v lokih, potem so

jim nalažja poševne elipse, ki leže če bi jih položili v pravokotnik — med levim spodnjim ter desnim zgornjim robom, dalje vodoravno ležeče, potem pokoncu stoječe. Po tej vrsti dela učenec nač nalažje. Najprvo nariše učitelja na tablo, učenci v zraku, potem nad listom ter končno, ko je premerilo oko in roka prostor, na na list ter kroži na listu ter jo obenem popravlja ter vladi, toda lahno, da roka plava. Res, da je elipsa pol cm debela, namreč obstoječa iz za las tenkih barvastih (barvniki!) črt (Barvniki so zato, da učenec boli z veseljem dela), a to nas ne sme motiti, ker učenec sedaj jasno vidi svoje prve potreške v drugo na vemo, kako veliko spretnost je že zadobila nčenčeva roka. Čim večje delamo, tem večja spretnost, ker roka se ne giblje samo v zapestju. Tudi več drugih opor je, toda pustimo. Iz globokejših in iz plitvejših elips sestavimo življenja, da ni za učenca gola elipsa preveč mučna, dolgačasna ter da jo tudi uporabimo. Naibljiji in naizadovoljivejši je list — elipsa, po sredi črta — glavna žila, in stranske, toda koliko vrst se nam odpre. Tu lahko razložimo na prvi da imajo listi stranske žile v istih izhodiščih (enako visoka) na drugem neenaka, na tretjem ob neclju skupno izhodišče. Samo par črt in kaka lena uporaba!

Še več, še žival lahko naredimo — na kako se smeje učenec, ko nanovemo, da homo risali zaica. To že ni kar vsak dan! (Mi smo seveda tudi zato preie risali list, ker je on učenec boli mrtev: če bi najprvo zaica, potem list, bi se kai kislo držal učenec, če bi mu napovedali torej po zaicu list).

Prva, leva polovica lista je zato, da jo razpolovimo in razpolovnica služi, da bo glavna in v noštev prihajajoče manjše na sredi ter da bo obora pri narisu pokonci stoječih elips itd. Sedaj delamo zopet elipse v levi, v kateri biti morajo, sezaioče ena v drugo, zonet vladimo, da pride v roko sigurnost. Za vsako elipso, katera vsebuje kak drug del, lahko z drugačno barvo. Ko je gotovo preidemo na drugo polovico, kjer delamo vse z enobarvnim nastelom — ker sedaj bo šele začel. Ker ni razpolovne črte — kaka težava. Koncem konca — skoraj vsi so naredili glavno elipso = trup postarani. Tu si moramo zopet staviti besedico: zakaj?! Rešimo to uranko, kai je temu krivo, kako se izvornemo. To je tisto glavno, kar manka. Kai mi pomaga še tako len stroi, če se nokvari — pa na popraviti ne znamo. Med staro šaro ga moramo vreči in vedno pogledamo nani z nekako nejevoljo.